

Motion till riksdagen

1988/89:K308

av Lars Tobisson (m)

Ändrad placering av riksdagsledamöterna i kammaren

Det klagas ofta på riksdagens kammardebatter. De anses stela och trakiga. Förrre talmannens uppmaning till bifallsyttringar från salen har inte hjälpt. När applåder förekommer, riktas de oftast till talmannen för att denne genomfört omfattande voteringsomgångar så snabbt att ledamöternas besöks-tid i kammaren inte blivit längre än absolut nödvändigt. Närvaron är lag även under debatter av allmänt intresse.

Dessa förhållanden beror naturligtvis bl.a. på debattregler och parlamentarisk tradition. Men till betydande del sammanhänger problemen också med den princip som ligger till grund för ledamöternas placering i plenisalen. Med nuvarande fördelning efter valkretsar (och inom valkretsen efter antalet riksdagsår) kan rådande missförhållanden aldrig avhjälpas ens med de mest finurliga ändringar av debattreglerna eller kraftfulla förmaningar om vikten av att vara på plats.

Enligt en kartläggning utförd av Interparlamentariska unionen sitter parlamentsledamöterna i en klar majoritet av 54 undersökta länder grupperade efter politisk uppfattning. Andra förekommande principer är alfabetisk ordning och ledamöternas egna önskemål. Endast sju länder lägger valkretsindelningen till grund för placeringen. I flertalet av dessa fall rör det sig om öststater, där en fördelning efter partitillhörighet möter uppenbara praktiska svårigheter.

I nästan alla demokratier är således parlamentsledamöterna placerade partivis. Indelningen av det politiska fältet i höger och vänster härstammar för övrigt från fördelningen av platser i nationalförsamlingen efter den franska revolutionen.

Sverige – liksom Norge – avviker från det gängse mönstret i utvecklade demokratier genom att i stället gruppera parlamentets ledamöter efter en geografisk princip. Det betyder att exempelvis en moderat kan bli bänkkamrat med en kommunist. Detta sätt att ordna platsfördelningen får närmast ses som en historisk kvarleva. Förr uppfattades riksdagsmännen främst som företrädare för sina valkretsar. Det dröjde länge, innan förekomsten av partier erkändes i vår författning.

Men idag är ledamöternas partitillhörighet en viktigare indelningsgrund än deras geografiska ursprung. Det framgår inte minst av att riksdagsmän identifieras med partibeteckning mycket oftare än med hemmahörighet i valkrets.

Det kan tilläggas att man inte heller i andra politiskt valda församlingar brukar följa en geografisk indelningsgrund. Kommunfullmäktige och lands-

tingsledamöter sitter ofta partivis. Samma förhållande gäller på internationell nivå i Europaparlamentet. Ledamöterna i Europarådet och Nordiska rådet är inte direktvalda men är ändå inte placerade efter nationstillhörighet – vilket man kanske kunnat vänta – utan i bokstavsordning.

En platsfördelning i riksdagens plenisal efter partitillhörighet skulle utan tveivel skänka debatten större livfullhet och åskådlighet. Naturligtvis verkar det stämningshöjande att sitta bland politiska fränder från hela landet jämfört med att vara bänkgranne med en politisk motståndare. Det skulle också bli lättare att hålla kontakten inom en riksdagsgrupp och att där fördela uppgiften att ta till orda. Skillnader i närvaro mellan partierna skulle snabbt kunna avläsas, vilket torde verka disciplinerande – om inte annat genom respektive partiledningars försorg. Likaså skulle partiernas uppträdande i voteringar bli lättare att överblicka.

Bl.a. för voringstavans skull måste ledamöterna ha fasta platser. Placeringen inom respektive partisektor kan göras efter antalet riksdagsår eller överlämnas till partiernas bestämmande. Statsråd bör få sina platser på de främsta bänkarna inom berörd partisektor.

En förändring av ledamöternas placering i riksdagens plenisal lär inte kräva någon ombyggnad eller installation av ny apparatur. Åtgärden bör därför kunna genomföras under innevarande eller senast inför nästa mandatperiod.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen beslutar att platsfördelningen i riksdagens plenisal skall ske efter partitillhörighet och inte efter valkrets.

Stockholm den 17 januari 1989

Lars Tobisson (m)